

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบบันไดวิชาชีพพยาบาลโดยใช้เทคนิคเดลฟาย โดยมีผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 20 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการพยาบาลจำนวน 7 ท่าน ด้านการปฏิบัติการพยาบาลจำนวน 6 ท่าน ด้านการศึกษาพยาบาลจำนวน 7 ท่าน ซึ่งพิจารณาตามคุณสมบัติและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดำเนินการวิจัยโดยศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยกำหนดเป็นแบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 15 ข้อ ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการพยาบาลและด้านการศึกษายพยาบาลจำนวน 2 ท่าน และนำข้อมูลจากคำตอบและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ มาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 1 เป็นคำถามปลายเปิดจำนวน 15 ข้อ วิเคราะห์เนื้อหาจัดหมวดหมู่เรื่องเดียวกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน แล้วสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 95 ข้อ แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ นำมาคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์ แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 โดยมี 95 ข้อเท่าเดิม แต่มีการปรับข้อความตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อความชัดเจนขึ้นเพิ่มตำแหน่งของมัธยฐานช่วงพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งคำตอบที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้ตอบในรอบ 2 แล้วส่งแบบสอบถามรอบที่ 3 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามรอบที่ 3 มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม พิสัยระหว่างควอไทล์และผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยมของแต่ละข้อ เสนอวิเคราะห์ผลการวิจัยพิจารณาจากความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป พิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าไม่เกิน 1.50 และผลต่างระหว่างมัธยฐานและฐานนิยมไม่เกิน 1.00 เรียงตามลำดับข้อความจากค่ามัธยฐานจากสูงลงมาตามลำดับ แล้วนำเสนอผลการศึกษา เรื่อง รูปแบบบันไดวิชาชีพการพยาบาล

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 บัณฑิตวิชาชีพการพยาบาล

1. บัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 1

จากผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 1 ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ คือ ด้านความรู้/คุณวุฒิ วุฒิการศึกษา เริ่มจากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ หรือเทียบเท่า ได้รับใบประกอบโรคศิลปสาขาการพยาบาลและการผดุงครรภ์ชั้น 1 ด้านประสบการณ์การทำงาน 0-2 ปี ด้านการเสริมความรู้และฝึกทักษะ เสริมความรู้ด้านการปฏิบัติงาน โดยการปฐมนิเทศเพื่อให้รู้จักองค์การ ระบบงานของโรงพยาบาล องค์การพยาบาลสายบังคับบัญชาจาก ผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล หอผู้ป่วยในเรื่องนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรมดำเนินงานต่าง ๆ สายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ กฎเกณฑ์ ระเบียบ ขอบเขต หน้าที่บทบาทของตนเองและผู้ร่วมงาน รวมทั้งการใช้ชีวิตในสังคมการทำงาน มีกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อการอยู่ร่วมกันอบรมด้านจริยธรรมเพื่อให้สามารถปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการปฏิบัติการพยาบาล การใช้ชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โดยจัดให้มีพยาบาลที่เลี้ยงดูเลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้พยาบาลวิชาชีพมีประสบการณ์และความชำนาญการสูง เป็นผู้สอนงานให้พยาบาลวิชาชีพจบใหม่ เสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการพยาบาล โดยจัดให้มีระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในระบบการทำงานประจำเพื่อให้มีความรู้ทางเทคนิควิชาชีพและนำมาปรับปรุงตนเองให้ก้าวหน้าทางวิชาการและสามารถให้บริการผู้ป่วยได้อย่างมีคุณภาพ

2. บัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 2

จากผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 2 ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ คือ ด้านความรู้/คุณวุฒิ วุฒิการศึกษา เริ่มจากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์หรือเทียบเท่า (คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งด้านการศึกษาพยาบาลหรืออาจารย์พยาบาลควรศึกษาต่อระดับปริญญาโท) ด้านประสบการณ์การทำงานมากกว่า 2 ปี-5 ปี พยาบาลวิชาชีพระดับ 4 (เป็นความก้าวหน้าระดับต้น) ด้านการเสริมความรู้และฝึกทักษะ เสริมความรู้และฝึกทักษะการพยาบาลโดยการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อให้มีความรู้ทางด้านเทคนิควิชาชีพและวิชาการต่าง ๆ เช่น อ่านวารสารการพยาบาล อ่านวารสารวิจัยแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างแสดงให้เห็นเชิงประจักษ์ เสริมความรู้และฝึกทักษะเกี่ยวกับการ ตัดสินใจในสถานการณ์ที่ซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น เข้าร่วมอบรมหรือประชุมวิชาการระยะสั้นเกี่ยวกับการพยาบาลเฉพาะสาขาหรือการพยาบาลทั่วไป ที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานและวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เช่น การเจรจาต่อรอง การสร้างทีมงาน การตัดสินใจและระบบการพัฒนาคุณภาพ เป็นต้น เข้าร่วมอบรมการพยาบาลเฉพาะทางระยะสั้น 3-4 เดือน ในสาขาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานที่ปฏิบัติอยู่ เพื่อสร้างความชำนาญในสาขานั้น ๆ ต่อไป เสริมความรู้และฝึกทักษะการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย โดยให้ความรู้ขณะปฏิบัติงาน (inservice training) เพื่อช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่หน่วยงานต้องการ เสริมความรู้และฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การนำทีมปรึกษาหารือทางการพยาบาล การเป็นหัวหน้าเวร (ทีม) การพยาบาล เช่น การเป็นคณะกรรมการควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล เป็นต้น เสริมความรู้และฝึกทักษะการสอน การนิเทศและติดตามงานในสถานการณ์ที่มีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น เสริมความรู้และฝึกทักษะการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลและอุปกรณ์ในหอผู้ป่วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน เสริมความรู้ฝึกทักษะและสร้างทัศนคติที่ดี ด้านการปฏิบัติการพยาบาลและการประเมินผลที่ซับซ้อนและการจัดการดูแลผู้ป่วยร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ โดยให้การดูแลอย่างต่อเนื่องโดยคำนึงถึงการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม เสริมความรู้และฝึกทักษะการปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการนำความรู้ จากทฤษฎีที่ต่างกันมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดูแลมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม เสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการสื่อสารและการรายงานเพื่อให้บุคลากรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

3. บัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 3

จากผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 3 ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ คือ ด้านความรู้/คุณวุฒิ ควรศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น (ปริญญาโท สาขาพยาบาลศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์สุขภาพที่เกี่ยวข้อง) ด้านประสบการณ์การทำงานมากกว่า 5 ปี-7 ปี พยาบาลวิชาชีพระดับ 5 (ระดับมีความสามารถเฉพาะทาง) ด้านการเสริมความรู้และฝึกทักษะเข้าร่วมอบรมหรือประชุมวิชาการระยะสั้นเกี่ยวกับการพยาบาลทั่วไป เสริมความรู้ฝึกทักษะ และสร้างทัศนคติที่ดี ด้านการทำงานเป็นทีมโดยมอบหมายให้เป็นหัวหน้างานหรือหัวหน้าทีม การเสริมความรู้โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้มีความรู้ด้านเทคนิควิชาชีพงานวิชาการต่าง ๆ และริเริ่มงานพัฒนาวิชาชีพโดยอ่านวารสารวิชาชีพร่วมสร้างผลงานวิชาการและวิจัยทางการพยาบาลเฉพาะสาขา เสริมความรู้และฝึกทักษะการเป็นผู้นำทางการพยาบาล เสริมความรู้และฝึกทักษะและสร้างทัศนคติที่ดีด้านการเป็นพี่เลี้ยงรวมทั้งเพิ่มทักษะการสอน การนิเทศและการติดตามงานอย่างเป็นระบบ เสริมความรู้ฝึกทักษะและสร้างทัศนคติที่ดีด้านการปฏิบัติการพยาบาลที่ยุ่งยากซับซ้อน การวิเคราะห์ปัญหาของผู้ป่วยการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การจัดการกับความเสี่ยงในการดูแลผู้ป่วย เข้าร่วมอบรมพยาบาลเฉพาะทางขั้นสูงในสาขาที่เกี่ยวข้องกับงาน โดยตรงจากสถาบันการศึกษาพยาบาลทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน อบรม 3-4 เดือน (ในกรณีที่ยังไม่ได้อบรม) การเสริมความรู้ฝึกทักษะ

และสร้างทัศนคติที่ดีด้านการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องการเสริมความรู้ ฝึกทักษะ และสร้างทัศนคติที่ดีด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านสังคมเข้าร่วมอบรมหรือประชุมวิชาการเพื่อ พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ การเสริมความรู้ฝึกทักษะและสร้างทัศนคติที่ดีด้านการบริหารงาน ทัวไปการทำแผนปฏิบัติการ การบริหารการเปลี่ยนแปลงระดับหน่วยงาน เสริมความรู้ฝึกทักษะ และสร้างทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติพยาบาล (inservice training) เพื่อช่วยให้พยาบาลวิชาชีพสามารถ ปฏิบัติงานในหน้าที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดภาวะ ผู้นำในงานส่วนที่ต้องรับผิดชอบให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. บัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 4

จากผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 4 ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ คือ ด้านความรู้/คุณวุฒิ วุฒิการศึกษาควรศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น (ปริญญาโทในสาขาพยาบาล ศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์สุขภาพที่เกี่ยวข้อง) ด้านประสบการณ์ทำงานมากกว่า 7 ปี - 10 ปี พยาบาล วิชาชีพระดับ 6-7 (ผู้ชำนาญการ) อยู่ในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยหรือผู้ช่วยหัวหน้าผู้ป่วยหรือ พยาบาลวิชาชีพระดับ 6 หรือพยาบาลวิชาชีพระดับ 7 ด้านการเสริมความรู้และฝึกทักษะ เสริมความ รู้และเพิ่มทักษะด้านการสอนเพื่อเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมหรือประชุมวิชาการในหน่วยงาน เสริมความรู้และเพิ่มทักษะการเขียนและจัดทำเอกสารทางวิชาการ โดยมอบหมายและจัดประสพ การณ์ให้ผู้ปฏิบัติได้แสดงผลงานออกมา เช่น ทำเอกสารทางวิชาการ การเขียนบทความวิชาการ เป็นต้น รวมทั้งเผยแพร่สู่สาธารณชน เสริมความรู้ด้านการจัดทำมาตรฐานการพยาบาลและฝึก ทักษะการสร้างมาตรฐานการพยาบาล โดยมีประสบการณ์ มีผลงานด้านการสร้างมาตรฐานหรือ เข้าไปมีส่วนร่วมทำและเป็นคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล เสริมความรู้และฝึกทักษะ การนำนโยบายสุขภาพสู่การปฏิบัติการพยาบาลอบรมหรือประชุมวิชาการระยะสั้นเกี่ยวกับการ พยาบาล และความรู้ทั่วไปที่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน อบรมทั้งภายในและต่างประเทศ ร่วมประชุมและอบรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำในแต่ละสาขา (ในกรณีที่ไม่ได้อบรมผู้บริหารระดับต้น) เสริมความรู้และฝึกทักษะโดยการให้ความรู้ขณะปฏิบัติงาน เพื่อช่วยให้พยาบาลวิชาชีพสามารถ ปฏิบัติงานในหน้าที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อให้เกิดภาวะผู้นำเพิ่มขึ้น เสริมความรู้และเพิ่ม การฝึกทักษะ การให้คำปรึกษาโดยมีการประเมินผลรับรองผ่านการให้คำปรึกษา เสริมความรู้และ ฝึกทักษะด้านการเป็นผู้นำในการดูแลสุขภาพผู้ป่วยและชุมชน อบรมผู้บริหารระดับต้น (เฉพาะ ตำแหน่งผู้บริหารทางการพยาบาล) อบรมเทคโนโลยีสารสนเทศทางการพยาบาลในแต่ละสาขาเพื่อ ให้มีทักษะการใช้หรือสามารถสร้างสารสนเทศทางการพยาบาล (ในกรณีที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับ ปริญญาโท) อบรมการพยาบาลเฉพาะทางขั้นสูง ที่สถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐและเอกชน จัดขึ้น 3-4 เดือน (ถ้ายังไม่ได้อบรมหรืออบรมเพิ่มเติม) เสริมความรู้และเพิ่มทักษะการเป็นผู้นำการ ปฏิบัติงานที่ยุ่ยากซับซ้อนและฉุกเฉินในสถานการณ์จริง และโดยทำในรูปกรณีศึกษาซึ่งเป็น

เหตุการณ์ที่ซับซ้อนหรือมีข้อขัดแย้งที่เลียนแบบจากสถานการณ์จริง เพื่อให้มีประสบการณ์และมีความสามารถในการจัดการดูแลผู้ป่วย อบรมระเบียบวิธีวิจัยทางการแพทย์ เป็นผู้ร่วมทำวิจัยเป็นหัวหน้าโครงการและเป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัยในแต่ละสาขา (ในกรณีที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับปริญญาโท) อบรมเทคนิคการเจรจาต่อรอง (ในกรณีที่ไม่ได้อบรมผู้บริหารระดับต้น) เสริมความรู้โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้มีความรู้ทางเทคนิควิชาชีพและนำความรู้ด้านวิชาการมาพัฒนาบริการพยาบาลและพัฒนาวิชาชีพโดยอ่านวารสารวิชาชีพ เอกสาร ตำราและงานวิจัยทางการแพทย์

5. บัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 5

จากผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 5 ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ คือ ด้านความรู้/คุณวุฒิ วุฒิการศึกษา ศึกษาต่อระดับสูงขึ้น (ปริญญาโทสาขาพยาบาลศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์สุขภาพที่เกี่ยวข้อง ถ้ายังไม่ได้ศึกษาต่อ) และศึกษาต่อระดับสูงขึ้น (ปริญญาเอก) ข้อเสนอแนะหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลควรจบปริญญาเอก ด้านประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป พยาบาลวิชาชีพ ระดับ 7-8 ขึ้นไป (ผู้เชี่ยวชาญ) อยู่ในตำแหน่งผู้ตรวจการพยาบาล หรือหัวหน้าหอผู้ป่วยเฉพาะสาขาหรือหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลหรือพยาบาลวิชาชีพระดับ 7 หรือพยาบาลวิชาชีพ ระดับ 8 ขึ้นไป ด้านการเสริมความรู้ ฝึกทักษะและสร้างทัศนคติที่ดีด้านการเป็นผู้นำทางการพยาบาล และเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงโดยมีความสามารถและประสบการณ์ผ่านงานด้านการนำทีมพัฒนางาน และมีผลงานด้านการนำหรือมีส่วนร่วมทำการเปลี่ยนแปลงมาแล้ว อย่างน้อย 2 โครงการ เสริมความรู้ฝึกทักษะและสร้างทัศนคติที่ดีด้านการวิจัย เป็นหัวหน้าและเป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัยทางการแพทย์ให้มีผลงานด้านการวิจัย เพื่อประโยชน์กับผู้ป่วยและหน่วยงานเสริมความรู้ฝึกทักษะและสร้างทัศนคติที่ดีในการให้คำปรึกษา เพื่อให้มีความสามารถให้คำปรึกษาจัดระบบบริหารการให้คำปรึกษา จัดบริการให้คำปรึกษาเพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้ป่วยพยาบาลและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในหน่วยงาน อบรม และประชุมวิชาการภายนอกหน่วยงานเพื่อเสริมความรู้ ฝึกทักษะและสร้างทัศนคติที่ดีด้านการสอน เพื่อให้มีความสามารถประสบการณ์และมีผลงานด้านการสอนเป็นผู้จัดโครงการฝึกอบรมและเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมและประชุมวิชาการภายในและภายนอกหน่วยงาน ร่วมประชุมผ่านนโยบายด้านสุขภาพแห่งชาติมากำหนดเป็นแผนการปฏิบัติด้านสุขภาพของจังหวัดหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ เสริมความรู้ฝึกทักษะและสร้างทัศนคติที่ดี ด้านการพัฒนาสังคมในภาพรวม รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เสริมความรู้ฝึกทักษะและสร้างทัศนคติที่ดีด้านการบริหารงานการพยาบาล (สำหรับผู้บริหารการพยาบาล) และฝึกการเป็นหัวหน้าเวร และการอยู่เวรฝ่ายการพยาบาล (สำหรับพยาบาลวิชาชีพทั่วไป) เสริมความรู้ฝึกทักษะและสร้างทัศนคติที่ดีเพื่อสร้างมาตรฐานการพยาบาลและพัฒนาคุณภาพการบริการ

พยาบาล ร่วมสัมมนาอบรมหรือประชุมวิชาการพยาบาลท้องถิ่นหรือวิชาชีพขึ้นเพื่อให้ได้สาระความรู้ สาระหวั้วิธีการแก้ปัญหา วางนโยบายแผนกลยุทธ์และร่วมประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาองค์การวิชาชีพ อบรมผู้บริหารระดับสูง (เป็นไปได้น้อยมากเพราะผู้บริหารระดับสูง หมายถึง ผู้อำนวยการโรงพยาบาล พยาบาลจึงไม่ได้รับจัดสรรตำแหน่งอบรม) อบรมหลักสูตรผู้บริหารระดับกลาง (ถ้ายังไม่ได้อบรม) การเสริมความรู้และฝึกทักษะโดยการให้ความรู้ขณะปฏิบัติงาน เพื่อช่วยให้พยาบาลวิชาชีพสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ความสามารถที่กำหนดไว้ทุกด้านตามความต้องการขององค์การเสริมความรู้โดย การเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อให้มีความรู้ด้านเทคนิควิชาชีพ ความก้าวหน้าทางด้านวิชาการและความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับองค์การวิชาชีพ อำนวยการวิชาชีพพระคัมภีร์ระดับนานาชาติเสริมความรู้และฝึกทักษะการเป็นผู้นำทางวิชา โดยมีผลงานตีพิมพ์ และเผยแพร่บทความหรือเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดผลงานทางวิชาการในระดับประเทศ เสริมความรู้ฝึกทักษะและสร้างทัศนคติที่ดีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการพยาบาล เพื่อให้มีความสามารถสื่อสารส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ มีความสามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศมาช่วยในการตัดสินใจ หรือมีส่วนร่วมหรือให้แนวคิดสนับสนุนในการพัฒนา soft ware

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบันไดวิชาชีพการพยาบาล

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบันไดวิชาชีพการพยาบาล ได้แก่ ปัจจัยด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ ด้านพยาบาลวิชาชีพ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านสร้างเสริมประสบการณ์และการศึกษาต่อในระดับสูงสร้างโอกาสให้ตนเองเช่นสมัครเข้าร่วมประชุมวิชาการ อบรมระยะสั้น ร่วมโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และวิชาชีพการพยาบาล มีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของงาน มีการ เพิ่มพูนประสบการณ์ในด้านวิชาการและการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อเตรียมความพร้อมในการ ก้าวเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น มีความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนางานการพยาบาลและพัฒนาหน่วยงาน มีความพึงพอใจในวิชาชีพการพยาบาล มีความต้องการและความพร้อมในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง กำหนดทิศทางและมีแผนในการพัฒนาตนเองอย่างชัดเจน และต่อเนื่องนำเสนอหัวหน้างานและหัวหน้ากลุ่มงานตามลำดับ เพื่อขอรับการสนับสนุนในการพัฒนาตนเอง ด้านผู้บริหารการพยาบาล มีแผนในการพัฒนาตนเองและบุคลากรอย่าง ชัดเจนและดำเนินการตามแผนพัฒนาบุคลากรที่มีเพื่อสนับสนุนให้พยาบาลวิชาชีพมีการพัฒนาตามบันไดวิชาชีพการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง มีระบบพยาบาลพี่เลี้ยง (mentorship) ในการให้ คำแนะนำพยาบาลวิชาชีพ มีส่วนร่วมจัดหาและดำเนินการให้มีแหล่งข้อมูลในการศึกษาหา ความรู้เพิ่มเติมให้กับหน่วยงานและบุคลากรทุกคนที่มีความต้องการพัฒนา มีคณะกรรมการวิชาการ เพื่อจัด หลักสูตรอบรมพยาบาลวิชาชีพ นโยบายของหน่วยงานในการพัฒนาบันได วิชาชีพการพยาบาล มีการกำหนดระบบ

ประกันคุณภาพวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายเพื่อการพัฒนาระบบอาชีวศึกษา สร้างค่านิยมและระบบเกี่ยวกับการเรียนรู้ เพื่อให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้และมีคุณภาพ จัดหาทุนและงบประมาณในการศึกษาต่อ จัดสภาพแวดล้อมในองค์การให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น มีห้องสมุดมี วารสารเพื่อค้นคว้าความรู้ต่าง ๆ มีแนวทางในการพัฒนาระบบอาชีวศึกษาให้เป็นทั้งคนเก่งและเป็นคนดี รวมทั้งสนับสนุนให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดบุคลากรพยาบาลเพื่อปฏิบัติงานแทนในกรณีพยาบาลวิชาชีพ อบรมหรือศึกษาต่อ มีการสนับสนุนและตอบสนองความต้องการพื้นฐานเพื่อเอื้อต่อการพัฒนา ตนเองของพยาบาลวิชาชีพ เช่น ที่อยู่อาศัย สวัสดิการต่าง ๆ จัดให้มีแหล่งทุนให้ยืมหรือจัดให้มีอาจารย์มาสอนภาษาอังกฤษ มีห้องสมุดในหอพัก มีคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ด้านการกำหนดค่าตอบแทนทางวิชาชีพ มีการกำหนดขอบเขตของงาน และ ขอบเขตของงานเฉพาะตำแหน่ง และเกณฑ์เข้าสู่ตำแหน่งอย่างชัดเจน ในทุก ๆ ชั้นของความก้าวหน้าควรมีการเพิ่มค่าตอบแทนที่ชัดเจน ซึ่งค่าตอบแทนมิได้หมายถึง เงินเท่านั้นอาจเป็นการเลื่อนระดับการปฏิบัติงานก็ได้ โดยต้องมีผลงาน เป็นเกณฑ์พิจารณา มีเกณฑ์การประเมินเฉพาะแต่ละชั้น เกณฑ์การประเมินต้องแจ้งให้พยาบาลวิชาชีพทราบและยอมรับในเกณฑ์นั้น ๆ ส่วนผู้ประเมินประกอบด้วยบุคลากรทุกฝ่าย ทุกคนที่เกี่ยวข้องกับพยาบาลวิชาชีพ และนำผลการประเมินที่ได้มาใช้ในการเลื่อนระดับหรือตำแหน่งที่สูงขึ้นด้านองค์การวิชาชีพ มีบทบาทที่ชัดเจนในการกำหนดแผนพัฒนาพยาบาลวิชาชีพ ให้มีความก้าวหน้าและให้การสนับสนุน ผลักดัน บันไดวิชาชีพการพยาบาลให้เป็นจริงมีสภาการพยาบาล ซึ่งมีบทบาทชัดเจนในการควบคุมการประกอบวิชาชีพ ด้านมาตรฐานวิชาชีพและกฎหมายวิชาชีพ มีสมาคมพยาบาลเป็นองค์การที่ร่วมผู้ปฏิบัติสายวิชาชีพการพยาบาลมีบทบาทพัฒนาความรู้ และสนับสนุนด้านวิชาการ ด้านสถาบันการศึกษา มีการจัดระบบและวาง รากฐานของการศึกษาพยาบาลให้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนามันไดวิชาชีพพยาบาล มีการจัด หลักสูตรระยะสั้นในการ อบรมประชุมวิชาการและศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ให้สอดคล้องกับมันไดวิชาชีพการพยาบาลด้านความก้าวหน้าในอาชีพการพยาบาลมีแบบแผน แนวทางและการประกันความเจริญก้าวหน้าในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลอย่างชัดเจนสอดคล้องกับนโยบายและแผนการดำเนินการ ด้าน ครอบครัวยังให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้พยาบาลวิชาชีพในการพัฒนาตามมันไดวิชาชีพการพยาบาล

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 มันไดวิชาชีพการพยาบาลในการอภิปรายผลผู้วิจัยอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้คือ

ด้านความรู้/คุณวุฒิ

จากผลการวิจัยด้านความรู้/คุณวุฒิ พบว่า ด้านความรู้/คุณวุฒิของพยาบาลวิชาชีพนั้น บัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 1 และระยะที่ 2 พยาบาลวิชาชีพระดับ 3 และระดับ 4 วุฒิการศึกษาจบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 3 และ ระยะที่ 4 พยาบาลวิชาชีพระดับ 5 และระดับ 6-7 วุฒิการศึกษาจบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาพยาบาลศาสตร์มหาบัณฑิต หรือเทียบเท่า และบัณฑิตวิชาชีพ การพยาบาลระยะที่ 5 พยาบาลวิชาชีพระดับ 7-8 ขึ้นไป วุฒิการศึกษาจบการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาพยาบาลศาสตร์คุณวุฒิบัณฑิต ซึ่งจากผลการวิจัยข้างต้น พบว่า พยาบาลวิชาชีพจะเจริญก้าวหน้าตามบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลได้นั้น พยาบาลวิชาชีพต้องมีการเพิ่มวุฒิการศึกษาหรือ ศึกษาต่อเนื่องเพิ่มขึ้น จากการศึกษา ระดับปริญญาตรี เพิ่มวุฒิการศึกษาเป็นระดับปริญญาโท และเพิ่มวุฒิการศึกษาเป็นระดับปริญญาเอกตามลำดับขั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการศึกษาต่อระดับสูงขึ้นของ พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ (2544, หน้า 149) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาต่อระดับสูงขึ้น เป็นการพัฒนาการคิดและการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ พัฒนาความสามารถในการคิดที่จะนำไปสู่การคิดอย่างสร้างสรรค์ เกิดวิจารณ์ญาณ ทำให้เกิดการคิดภาพอนาคตได้ดียิ่งขึ้นและได้พัฒนาทักษะการจัดการ (management skill) ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะด้านสัมพันธภาพ (interperson skill) ต่อไป แอนโทนอนอฟสกี (Antonovsky, 1982, p. 107 อ้างถึงใน ชญาดา ลือวานิช, 2540, หน้า 47) ได้กล่าวถึงการศึกษาว่า การศึกษาก่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ความสามารถ ความนึกคิดอย่างมีเหตุผล จะเห็นว่าบุคคลเมื่อมีระดับการศึกษาสูงขึ้น โอกาสที่จะนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ และรับรู้มาเป็นแนวทางในการตัดสินใจหาวิธีเผชิญหน้า ที่เหมาะสม และตรงตามความเป็นจริง และคณะกรรมการกองทุนศาสตราจารย์ ดร. อุบล เรียงสุวรรณ (2540, อ้างถึงใน พชรินทร์ สังวาลย์, 2542, หน้า 40 - 41) ได้กล่าวถึง การศึกษาระดับปริญญาโทนั้น มีจุดเน้นที่แนวคิดพื้นฐาน 5 ประการดังนี้ คือ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ (specialization) เป็นความต้องการให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในสาขาที่เปิดสอนนักวิชาการ (scholarship) เป็นการสร้างความเป็นนักวิชาการให้กับผู้เรียน การสืบเสาะ (inquiry) มีลักษณะเฉพาะคือ สงสัย เมื่อสงสัยแล้วต้องสืบค้นและต้องแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ ความเป็นเลิศ (excellence) ความเป็นเลิศ หมายถึง ความละเอียด ประณีต พิถีพิถัน มุ่งไปสู่สิ่งที่ดีที่สุด มีคุณภาพสูงสุด และเหมาะสมที่สุด การพัฒนา (development) หรือการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของ พชรินทร์ สังวาลย์ (2542, หน้า 36) ซึ่งได้ศึกษาความเป็นผู้คิดก้าวหน้าของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้คิดก้าวหน้าของพยาบาลวิชาชีพ โดยพยาบาลวิชาชีพที่มีระดับ การศึกษาปริญญาโทมีความเป็นผู้นำคิดก้าวหน้าสูงกว่าระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า กันยา โคท่าโรง

(2541, หน้า 65 –67) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นวิชาชีพของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาล มหานครเชียงใหม่ พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความเป็นวิชาชีพ ของพยาบาลวิชาชีพ และสอดคล้องกับการศึกษาของ ประทีป อัจฉราวัฒน์ (2544, หน้า 66-67) ซึ่งศึกษาพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท มีพลังอาชีพพยาบาลสูงกว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และ อธิษฐ์ จิตต์ภักดี (2526, หน้า 91) ศึกษาความพึงพอใจในงานของ พยาบาลวิชาชีพซึ่งปฏิบัติงานในโรงพยาบาล ภาครัฐและเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลวิชาชีพที่มีการศึกษาในระดับปริญญาโทมีความพึงพอใจในงานสูงกว่า พยาบาลวิชาชีพ ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากสิ่งต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นผลสรุปได้ว่า พยาบาลวิชาชีพ ที่จะก้าวหน้าตามบันไดวิชาชีพการพยาบาลนั้นต้องมีการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และปริญญา เอกตามลำดับ เพื่อเพิ่มความรู้และคุณวุฒิเพราะผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูง มีความรู้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างกว้างขวาง ความรู้ที่ได้จากการศึกษาต่อที่สูงขึ้นนี้ มีส่วนสำคัญในการมอง สถานการณ์และปัญหาต่าง ๆ ได้กว้างและลึกซึ้งขึ้น ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

ด้านประสบการณ์การทำงาน

จากผลการวิจัยด้านประสบการณ์การทำงานพบว่า บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 1 ประสบการณ์การทำงาน 0-2 ปี บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 2 ประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 2 ปี – 5 ปี บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 3 ประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 5 ปี – 7 ปี บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 4 ประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 7 ปี – 10 ปี บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 5 ประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 10 ปีขึ้นไป ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ใน การที่พยาบาลวิชาชีพจะพัฒนาความสามารถของตนเองจากบันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 1 จนกระทั่งถึงบันไดวิชาชีพการพยาบาล ระยะที่ 5 นั้น ประสบการณ์การทำงาน เป็นตัวประกอบหลักตัวหนึ่งในการเลื่อนสู่ระดับที่สูงขึ้น พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาลนาน ย่อมผ่านประสบการณ์การปฏิบัติการพยาบาลมาก พบปัญหาและอุปสรรคมากมาย ซึ่งพยาบาล วิชาชีพเหล่านี้จะนำประสบการณ์เดิมมาพัฒนา เพื่อให้ได้แนวทางดำเนินการพยาบาลใหม่ซึ่งดีขึ้น กว่าเดิม และในปัจจุบันพบว่า มีข้อมูลใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาดตนเอง มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยและรวดเร็ว มีการอบรม ประชุม สัมมนา ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นข้อมูล และความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประสบการณ์ ถ่ายทอดให้แก่กันและกัน จึงมีผลทำให้ พยาบาลวิชาชีพได้พัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นตามประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานด้านการพยาบาลนาน จะเป็นผู้ที่มีทักษะและสามารถมองเห็นแนวทาง การแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีขึ้น รวมทั้งระยะเวลาของการปฏิบัติงานมีความสำคัญต่อการปฏิบัติการ

พยาบาลเนื่องจาก การมีระยะเวลาเพิ่มมากขึ้น จะช่วยให้พยาบาลวิชาชีพเพิ่มพูนทักษะ และมองเห็นแนวทางในการปฏิบัติการพยาบาลได้ชัดเจนขึ้น การที่บุคคลคงอยู่ในวิชาชีพ ทำให้เกิดการเรียนรู้ระบบมากขึ้น เกิดความยึดมั่น ผูกพัน และต้องการทุ่มเทการปฏิบัติงานให้แก่วิชาชีพ ประสบการณ์การทำงานจึงสูงขึ้น และจากการวิจัย (Dyer, 1981 อ้างถึงใน นงพงา ปั่นทองพันธุ์, 2542, หน้า 6) พบว่า ประสบการณ์การทำงาน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โดยพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำงานสูง ความสามารถในการปฏิบัติงานจะสูงตามไปด้วย เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพได้รับการชี้แนะ ได้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ จากผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าหรือ หัวหน้าที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งมากกว่า คอยช่วยเหลือทำให้กล้าคิดกล้าตัดสินใจ สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถเลือกทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพรวดเร็ว ถูกต้อง และเหมาะสม ดังนั้น พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์สูงในการทำงาน สามารถตัดสินใจปัญหาและมีความมั่นใจในการปฏิบัติงานสูง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมจิตต์ แก้วเกรียงไกร (2537, หน้า 114) พบว่า ประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาลในโรงพยาบาลและศูนย์บริการสาธารณสุขในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งหมายถึงว่าพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์สูงจะสามารถจัดการกับความเครียดได้ดี

ด้านการเสริมความรู้และฝึกทักษะ

จากผลการวิจัยด้านการเสริมความรู้และฝึกทักษะพอสรุปเป็นระยะ ๆ ได้ดังนี้คือ

บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 1 พยาบาลวิชาชีพควรได้รับการเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการปฐมพยาบาล เพื่อให้รู้จักองค์การระบบงานของโรงพยาบาล องค์การพยาบาล สายบังคับบัญชาจากผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล หอผู้ป่วยในเรื่องนโยบายวัตถุประสงค์ เป้าหมายกิจกรรมดำเนินงานต่าง ๆ สายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน กฎเกณฑ์ ระเบียบ ขอบเขตหน้าที่ บทบาทของตนเองและผู้ร่วมงาน รวมทั้งการใช้ชีวิตในสังคมการทำงาน มีกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อการอยู่ร่วมกัน อบรมด้านจริยธรรม เพื่อให้สามารถปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการปฏิบัติการพยาบาล การใช้ชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โดยจัดให้มีพยาบาลพี่เลี้ยงคอยดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์และความชำนาญการสูงเป็นผู้สอนพยาบาลวิชาชีพจบใหม่ การเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการพยาบาล โดยจัดให้มีระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองในระบบการทำงานประจำ เพื่อให้มีความรู้ทางเทคนิควิชาชีพและนำมาปรับปรุงตนเองให้ก้าวหน้าทางวิชาการ และสามารถให้บริการผู้ป่วยได้อย่างมีคุณภาพ

บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 2 พยาบาลวิชาชีพควรได้รับการเสริมความรู้และฝึกทักษะเกี่ยวกับการตัดสินใจในสถานการณ์ที่ซับซ้อน การทำงานเป็นทีม การนำทีมปรึกษาหารือทางการพยาบาล การเป็นหัวหน้าเวร (ทีม) การพยาบาล การสอน การนิเทศและติดตามงานในสถานการณ์ที่มีความซับซ้อน การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลและอุปกรณ์ในหอผู้ป่วยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงาน การสื่อสารและการรายงาน เพื่อให้บุคลากรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติการพยาบาลเกี่ยวกับการนำความรู้จากทฤษฎีที่ต่างกันมาใช้ในการปฏิบัติงาน และการประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาลที่ยุ่งยากซับซ้อน และการจัดการดูแลผู้ป่วยร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพโดยให้การดูแลอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม อบรมหรือประชุมวิชาการระยะสั้น เกี่ยวกับการพยาบาลเฉพาะสาขา การพยาบาลทั่วไปและวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อบรมการพยาบาลเฉพาะทางระยะสั้น 3 - 4 เดือนในสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับงานที่ปฏิบัติอยู่เพื่อสร้างความชำนาญในสาขานั้น ๆ และเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้มีความรู้ทางด้านเทคนิควิชาชีพและวิชาการต่าง ๆ เช่น อ่านวารสารการพยาบาล อ่านวารสารวิจัยแล้วสามารถนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล

บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 3 พยาบาลวิชาชีพควรได้รับการเสริมความรู้และฝึกทักษะเกี่ยวกับ การเป็นผู้นำทางการพยาบาล การเป็นพี่เลี้ยง การสอน การนิเทศ การติดตามงาน การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มนุษยสัมพันธ์และสังคม ความฉลาดทางอารมณ์ การบริหารงานทั่วไป การทำแผนปฏิบัติการ การบริหารการเปลี่ยนแปลงระดับหน่วยงาน การปฏิบัติการพยาบาลที่ยุ่งยากซับซ้อน การวิเคราะห์ปัญหาของผู้ป่วย การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การจัดการกับความเสี่ยงในการดูแลผู้ป่วย อบรมหรือประชุมวิชาการระยะสั้น ๆ เกี่ยวกับการพยาบาลทั่วไป อบรมการพยาบาลเฉพาะทางขั้นสูง (3 - 4 เดือน) ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง และเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้มีความรู้ด้านเทคนิควิชาชีพ งานวิชาการต่าง ๆ และริเริ่มงาน พัฒนาวิชาชีพโดยอ่านวารสารวิชาชีพ ร่วมสร้างผลงานวิชาการและวิจัยทางการพยาบาล

บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 4 พยาบาลวิชาชีพควรได้รับการเสริมความรู้และฝึกทักษะเกี่ยวกับการสอนเพื่อเป็นวิทยากร ในการฝึกอบรมหรือประชุมวิชาการในหน่วยงาน การเขียนและจัดทำเอกสารวิชาการ โดยมอบหมายและจัดประสบการณ์ให้ผู้ปฏิบัติได้แสดงผลงานออกมา การจัดทำมาตรฐานการพยาบาลและฝึกทักษะการสร้างมาตรฐานการพยาบาล ฝึกทักษะการนำนโยบายสุขภาพสู่การปฏิบัติการพยาบาล การให้คำปรึกษา การเป็นผู้นำในการดูแลสุขภาพผู้ป่วยและชุมชน อบรมเทคโนโลยีสารสนเทศทางการพยาบาล อบรมระเบียบวิธีวิจัยทางการพยาบาล เป็นผู้ร่วมทำวิจัย เป็นหัวหน้าโครงการและเป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัยในแต่ละสาขา อบรมเทคนิคการเจรจาต่อรองการปฏิบัติการพยาบาลที่ยุ่งยากซับซ้อนและฉุกเฉิน โดยทำในรูป

กรณีศึกษาซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ซับซ้อนหรือมีข้อขัดแย้งที่เลียนแบบจากสถานการณ์จริง เพื่อให้มีประสบการณ์และมีความสามารถในการจัดการดูแลผู้ป่วย อบรมหรือประชุมวิชาการระยะสั้น เกี่ยวกับการพยาบาลทั้งภายในและภายนอกประเทศ อบรมการพยาบาลเฉพาะทางขั้นสูง 3 – 4 เดือน (ถ้ายังไม่ได้อบรม) อบรมผู้บริหารระดับต้น และเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้มีความรู้ทางเทคนิควิชาชีพ และนำความรู้ด้านวิชาการมาพัฒนาบริการพยาบาลและพัฒนาวิชาชีพ โดยอ่านวารสารวิชาชีพ เอกสารตำราและงานวิจัยทางการพยาบาล

บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 5 พยาบาลวิชาชีพควรได้รับการเสริมความรู้และฝึกทักษะเกี่ยวกับการบริหารงานการพยาบาล การเป็นผู้นำทางการพยาบาลและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การวิจัยโดยเป็นหัวหน้าและเป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัยทางการพยาบาล การให้คำปรึกษาเพื่อให้มีความสามารถให้คำปรึกษา จัดระบบบริหารการให้คำปรึกษา ด้านการสอนเพื่อให้มีความสามารถ ประสบการณ์ และมีผลงานด้านการสอนเป็นผู้จัดโครงการฝึกอบรม และเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมและประชุมวิชาการภายในและภายนอกหน่วยงาน การสร้างมาตรฐานการพยาบาล และพัฒนาคุณภาพการบริการพยาบาล เป็นผู้นำทางวิชาการโดยมีผลงานตีพิมพ์ และเผยแพร่บทความหรือเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดผลงานทางวิชาการในระดับประเทศ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการพยาบาล เพื่อให้มีความสามารถสื่อสารใช้ข้อมูลสารสนเทศมาช่วยในการตัดสินใจ ร่วมประชมานโยบายด้านสุขภาพแห่งชาติที่กำหนดเป็นแผนการปฏิบัติด้านสุขภาพของจังหวัดหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ ร่วมสัมนาอบรมหรือประชุมวิชาการพยาบาลที่องค์การวิชาชีพจัดขึ้น เพื่อให้ได้สาระความรู้ สังเคราะห์วิธีการแก้ปัญหา วางนโยบายแผนกลยุทธ์ และร่วมประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาองค์การวิชาชีพ พัฒนาสังคมในภาพรวม เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน อบรมผู้บริหารระดับกลางและผู้บริหารระดับสูง และเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้มีความรู้ด้านเทคนิควิชาชีพ ความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ และความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับองค์การวิชาชีพ โดยอ่านวารสารวิชาชีพระดับนานาชาติ

จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการเสริมความรู้และฝึกทักษะ ในแต่ละระยะของบันไดวิชาชีพการพยาบาลมีทักษะที่จำเป็นต้องพัฒนาความสามารถของพยาบาลวิชาชีพ เฉพาะในแต่ละระยะ ซึ่งการเสริมความรู้และฝึกทักษะเหล่านี้ ต้องสอดคล้องกับความรู้/คุณวุฒิ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ และเมื่อเสริมความรู้และฝึกทักษะแล้วต้องพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดไป จากบันไดวิชาชีพการพยาบาลทั้ง 5 ระยะ พบว่าประกอบด้วย การเสริมความรู้และฝึกทักษะดังต่อไปนี้

1. ด้านการปฐมนิเทศ โดยการปฐมนิเทศเพื่อให้รู้จักองค์การระบบงานของโรงพยาบาล องค์การพยาบาล สายบังคับบัญชาจากผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลและหน่วยงานอื่น

หอผู้ป่วยใน เรื่องนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายกิจกรรมดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน กฎเกณฑ์ ระเบียบ ขอบเขต หน้าที่ บทบาทของตนเองและผู้ร่วมงาน จากผลการวิจัยพบว่า การเสริมความรู้และฝึกทักษะโดยการปฐมนิเทศมีความสำคัญและจำเป็นมากสำหรับพยาบาลวิชาชีพพบใหม่ จึงเริ่มมีการปฐมนิเทศเป็นขั้นตอนแรกของบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 1 เนื่องจากว่าพยาบาลวิชาชีพทุกคนต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นนักศึกษาพยาบาลมาเป็นพยาบาลวิชาชีพพบใหม่ ต้องเผชิญหน้ากับสิ่งใหม่ ๆ และสังคมใหม่ ๆ และต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่ปรากฏในการปฏิบัติงาน ดังนั้นการปฐมนิเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับกองการพยาบาล (2539, หน้า 300) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การปฐมนิเทศ เจ้าหน้าที่ที่เข้ารับราชการใหม่หรือเข้ารับการศึกษาใหม่ เพื่อให้รู้จักสถานที่ทำงานใหม่ให้ทราบระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของหน่วยงานนั้น ให้ทราบหน้าที่รับผิดชอบและสอดคล้องกับ บุญเฉลา สุริยวรรณ (2533, หน้า 24) ที่กล่าวว่า การปฐมนิเทศเป็นสิ่งจำเป็น เพราะหน่วยงานทุกแห่งย่อมเป็นสถานที่ใหม่ที่ไม่คุ้นเคยแก่บุคคลที่เข้ามาใหม่ และมักจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตาม เงื่อนไขและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนวิธีทำงาน นโยบายและระเบียบวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งแต่ละหน่วยงานย่อมแตกต่างกันออกไป การที่บุคคลเข้ามาใหม่จะต้องรู้จะต้องเข้าใจและได้รับการอบรมในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การจัดการ ปฐมนิเทศสำหรับบุคคลที่เข้ามาใหม่จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะทำให้มีความรู้ มีความเข้าใจตรงกันและยังทำให้บุคคลที่เข้ามาใหม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ในระยะแรกของการทำงาน เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจเชื่อมั่นว่า ตนเองจะสามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้ ทำให้มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เกิดทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงาน เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานซึ่งก่อให้เกิดผลสำเร็จของงานตามมา

2. ด้านพยาบาลที่เลี้ยง เป็นการฝึกทักษะด้านการปฏิบัติการพยาบาล การใช้ชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพโดยจัดให้มี พยาบาลที่เลี้ยงดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ และความชำนาญสูงเป็นผู้สอนพยาบาลวิชาชีพพบใหม่ จากผลการวิจัยพบว่า การเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านพยาบาลที่เลี้ยงนั้นมีความสำคัญและจำเป็นมาก และเริ่มตั้งแต่บัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 1 เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพพบใหม่ยังมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริงน้อย มีความรู้ทางด้านทฤษฎีมาก และในขณะที่เป็นนักศึกษานั้นจะมีผู้ติดตามดูแลตลอด เมื่อพยาบาลวิชาชีพต้องปรับบทบาทของตนเองจากนักศึกษามาเป็นพยาบาลวิชาชีพ ย่อมเกิดความไม่มั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาล จึงมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีการพยาบาลวิชาชีพ ที่มีประสบการณ์สูงคอยดูแลให้คำแนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเฉลา สุริยวรรณ (2533, หน้า 32) ที่ได้กล่าวไว้ว่า จัดโปรแกรมการสอนงานในสภาพที่เป็นจริงทางคลินิกให้แก่พยาบาลสำเร็จใหม่

ตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือสถาบันนั้น ๆ ทำให้ผู้รับการสอนมีความรู้ ทักษะ และทักษะในการพยาบาลเพิ่มขึ้น และสามารถนำความรู้ แนวคิด และทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้ (พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์, 2544, หน้า 12 – 13) และผลการวิจัยของ บุญเฉลา สุริยวรรณ (2533, หน้า 134) พบว่า ระบบพยาบาลที่เลี้ยงในโปรแกรมปฐมนิเทศส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่มีทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลเพิ่มขึ้น มากกว่าพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ที่ไม่ได้ใช้ระบบพยาบาลที่เลี้ยงดูแล

3. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล เริ่มต้นการฝึกทักษะด้านการพยาบาล โดยจัดให้มีพยาบาลที่เลี้ยงดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้พยาบาลที่มีประสบการณ์และความชำนาญสูงเป็นผู้สอนพยาบาลจบใหม่ ฝึกทักษะด้านการนำความรู้จากทฤษฎีที่ต่างกัน มาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดูแลมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม ฝึกการปฏิบัติการพยาบาลที่ยุ่งยากซับซ้อน การวิเคราะห์ปัญหาของผู้ป่วย การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การจัดการกับความเสี่ยงในการดูแลผู้ป่วย เป็นผู้นำการปฏิบัติการพยาบาลที่ยุ่งยาก ซับซ้อนและฉุกเฉินในสถานการณ์จริงและโดยทำในรูปกรณีศึกษา ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ซับซ้อน หรือมีข้อขัดแย้งที่เลียนแบบจากสถานการณ์จริง เพื่อให้มีความสามารถในการจัดการดูแลผู้ป่วยและ นำนโยบายด้านสุขภาพมากำหนดเป็นแผนการปฏิบัติการพยาบาลและแผนงาน ด้านสุขภาพอื่น ๆ จากการวิจัยพบว่า การเสริมความรู้ และฝึกทักษะด้านการปฏิบัติการพยาบาลมีความสำคัญอย่างมากสำหรับพยาบาลวิชาชีพ เป็นทักษะที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่บัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 1 – 5 การพัฒนาทักษะด้านการปฏิบัติการพยาบาลนี้ เริ่มพัฒนาจากทักษะที่เป็นทักษะพื้นฐานก่อน แล้วเริ่มยุ่งยากซับซ้อนในสถานการณ์ปกติ ในสถานการณ์ฉุกเฉินและในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทผู้ให้บริการพยาบาล บทบาทนี้เป็นบทบาทหลักที่สำคัญในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ในการปฏิบัติบทบาทนี้พยาบาลวิชาชีพต้องทำหน้าที่ 5 ด้าน คือ การดูแล การรักษา การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพและการฟื้นฟูสภาพ โดยนำหลักวิชาการมาอ้างอิงในการปฏิบัติ และต้องเรียนรู้เข้าใจในจิตใจและพฤติกรรมของผู้รับบริการ ตลอดจนการตอบสนองของผู้รับบริการต่อความเจ็บป่วยซึ่งแตกต่างกันตามพื้นฐานของแต่ละบุคคล (สมจิต หนูเจริญกุล, 2524, หน้า 151) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรุณา แดงสุวรรณ (2539) ว่า คุณลักษณะผู้ให้บริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพคือ สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างถูกต้องตามหลักการและวิธีการ ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ สามารถวินิจฉัยภาวะสุขภาพ วางแผนให้การพยาบาลแก่ผู้รับบริการได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อแก้ปัญหาทางการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการอบรม หรือประชุมวิชาการระยะสั้น เกี่ยวกับการพยาบาลเฉพาะสาขา การพยาบาลทั่วไปและความรู้ทั่วไป เช่น การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ เป็นต้น จากการวิจัยพบว่า การอบรมหรือประชุมวิชาการเกี่ยวกับการพยาบาลเฉพาะทาง การพยาบาลทั่วไป และ ความรู้ทั่วไปมีความจำเป็นและสำคัญมาก สำหรับพยาบาลวิชาชีพ จึงเริ่มทักษะนี้ตั้งแต่บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 2 – 5 เนื่องจากในปัจจุบัน โรงพยาบาลและสถานบริการต่าง ๆ ต้องมีการพัฒนาศักยภาพการบริการต่าง ๆ ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ตามนโยบายสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไป การพัฒนาไปสู่การรับรองคุณภาพโรงพยาบาลในระบบต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งกระตุ้นให้พยาบาลวิชาชีพต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพ สามารถรับรู้และปฏิบัติการพยาบาลให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยพยาบาลวิชาชีพต้องหาแนวทางในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งการฝึกอบรมหรือประชุมวิชาการเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้พยาบาลวิชาชีพมีการพัฒนาด้านความรู้ (knowledge) และความชำนาญ (skill) (อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, 2534, หน้า 230) และสอดคล้องกับ พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ (2544, หน้า 149) ที่กล่าวว่า ควรจัดให้มีการอบรมสัมมนา ระยะสั้นให้กับพยาบาลวิชาชีพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพเกิดแนวคิดและแนวทางปฏิบัติการพยาบาลใหม่ ๆ ตลอดเวลา

5. ด้านการอบรมการพยาบาลเฉพาะทาง ระยะสั้น 3 – 4 เดือน ในสาขาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานที่ปฏิบัติเพื่อสร้างความชำนาญในสาขานั้น ๆ จากผลการวิจัยพบว่า การเสริมความรู้ และฝึกทักษะโดยฝึกอบรมการพยาบาลเฉพาะทาง ระยะสั้น 3 – 4 เดือน นั้น เริ่มตั้งแต่ บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 2 เป็นต้นไป และมีการกำหนดให้อบรมเพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา ทุกระยะของบันไดวิชาชีพพยาบาล เนื่องมาจากการปฏิบัติการพยาบาลเป็นงานหลักของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งพยาบาลวิชาชีพทุกคนต้องตระหนัก และรับผิดชอบที่จะพัฒนาทักษะในด้านนี้ ซึ่งสอดคล้องกับ พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ (2544, หน้า 156 – 157) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ระบบบริการสุขภาพมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้รูปแบบบริการสุขภาพมีการเปลี่ยนแปลงตามไปที่สำคัญ คือ ผู้ปฏิบัติการพยาบาลในระดับ วิชาชีพ จะต้องมีความรู้สูงขึ้น มีความเชี่ยวชาญทางการพยาบาลเฉพาะทางที่เพิ่มขึ้น ซึ่งต้องการความเป็นอิสระในการตัดสินใจทางคลินิกสูงขึ้น ดังนั้น พยาบาลวิชาชีพทุกคนจึงต้องมีความชำนาญเฉพาะทางสูงขึ้น เพื่อสร้างรูปแบบการบริการพยาบาลที่สามารถนำความรู้ความสามารถของพยาบาลวิชาชีพทุกคนออกมาใช้ได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทการปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง (advance practices roles : APN) พยาบาลวิชาชีพต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ มีความรู้ และขยายทักษะการปฏิบัติงาน กับผู้ป่วยเป็นรายบุคคล ครอบครัว ชุมชน เพื่อประเมินผลลัพธ์ พยาบาลวิชาชีพมีบทบาทหน้าที่ คือ ค้นหาปัญหาของผู้ป่วย ครอบครัวและชุมชนที่มีภาวะเสี่ยง เตรียมระบบบริหาร บริการ ช่วยผู้ป่วยในการดูแลสุขภาพและการใช้ยา เป็นที่

ปรึกษาให้กับส่วนรวมและหน่วยงานอื่น ๆ ประเมินโปรแกรมสุขภาพ เป็นส่วนหนึ่งขององค์การ หรือสมาคมวิชาชีพและศึกษางานวิจัยและสารสนเทศทางการพยาบาล เพื่อนำความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่ได้รับมาพัฒนาคุณภาพการพยาบาลให้เป็นเลิศอยู่ตลอดเวลา (Creasia & Parker, 2001 อ้างถึงใน วันเพ็ญ เส้นศูนย์, 2544, หน้า 19) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของยูจินด์ เดชชัยชัย (2537, หน้า 90) ว่า พยาบาลวิชาชีพที่ได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติมด้านการพยาบาลเฉพาะมีคะแนนความรู้ด้านการพยาบาลเฉพาะสูงกว่า พยาบาลวิชาชีพที่ไม่ได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติมด้านการพยาบาลเฉพาะ และสอดคล้องกับ พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ (2544, หน้า 15) ซึ่งกล่าวว่า หลักสูตรการอบรมการพยาบาลเฉพาะทางด้านการพยาบาลนั้น มุ่งสร้างความรู้และความสามารถในการพยาบาลเฉพาะทาง และจะมีผลโดยตรงต่อกฎหมายวิชาชีพการพยาบาลของไทย ที่จัดให้มีผู้สมัครผู้เชี่ยวชาญการพยาบาลเฉพาะทาง และการต่ออายุทะเบียนการประกอบวิชาชีพการพยาบาลทุก 5 ปี ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในปีพุทธศักราช 2545 นี้

6. ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในระบบการทำงานประจำเพื่อให้มีความรู้ทางเทคนิควิชาชีพและนำมาปรับปรุงตนเองให้ก้าวหน้าทางวิชาการ และสามารถให้บริการผู้ป่วยได้อย่างมีคุณภาพ โดยอ่านวารสารการพยาบาล วารสารวิจัย และริเริ่มงานพัฒนาวิชาชีพโดยอ่านวารสาร วิชาชีพ ระดับนานาชาติ และนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาสังคมในภาพรวม จากผลการวิจัยพบว่า พยาบาลวิชาชีพทุกคนต้องมีการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดระยะเวลาของการทำงาน การเรียนรู้ด้วยตนเองนี้ เริ่มตั้งแต่นั้นไคววิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 1-5 ซึ่งจัดว่ามีความสำคัญมาก และอยู่ในความสามารถที่พยาบาลวิชาชีพทำได้ด้วยตนเอง เช่น การอ่านวารสารการพยาบาล วารสารวิจัย วารสารวิชาชีพต่าง ๆ และวิธีการอื่น ๆ อีกมากมาย ความรู้ไม่ว่าในสาขาใด ๆ ก็ตาม ย่อมต้องมีการ เปลี่ยนแปลง และมืองค์ความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นเป็นกิจกรรมการเรียนรู้โดยที่ชี้นำตนเอง ซึ่งมีอิทธิพลต่อพยาบาลวิชาชีพมากกว่าวิธีการเรียนรู้แบบดั้งเดิมเป็นอย่างมาก ทำให้พยาบาลวิชาชีพมีความมั่นใจในตนเองสูงขึ้น มีพฤติกรรมแสดงออก (self assertiveness) สูงขึ้น และมีแรงกระตุ้นในการเรียนรู้สูงขึ้นด้วย (Wilson, 1993 อ้างถึงใน พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ 2544, หน้า 99) เมื่อพยาบาลวิชาชีพมีความรู้ ความสามารถเพิ่มมากขึ้น ย่อมทำให้พยาบาลวิชาชีพสามารถปฏิบัติการพยาบาลที่มีคุณภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับ ชูติมา เลิศทรัพย์ (2535) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาตนเอง คือการเรียนรู้ด้วยตนเองของบุคคล เพื่อให้มีความรู้ทางเทคนิควิชาชีพ เพื่อปรับปรุงตนเองให้ก้าวหน้าทางวิชาการ ดำรงชีวิตอย่างมีจุดหมาย มีอุดมการณ์ และความสามารถปรับปรุงแก้ไขตนเองให้เจริญงอกงามทั้งประสิทธิภาพในการทำงานด้านปัญญาและคุณธรรม

7. ด้านการบริหารจัดการ เริ่มจากการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลและอุปกรณ์ในหอผู้ป่วยการบริหารงานทั่วไป การจัดทำแผนปฏิบัติการ การอบรมผู้บริหารระดับต้น อบรมผู้บริหารระดับกลางและผู้บริหารระดับสูง จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารจัดการ เป็นทักษะที่มีความจำเป็นและสำคัญอย่างมาก พยาบาลวิชาชีพ ต้องเสริมความรู้และฝึกทักษะการบริหารจัดการ ตั้งแต่นั้นได้วิชาชีพการพยาบาล ระยะที่ 2-5 และเพิ่มความรู้ขยายวงกว้างออกไปเรื่อย ๆ จากการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลและอุปกรณ์ในหอผู้ป่วย ขยายออกไปสู่การบริหารงานทั่วไป และอบรมผู้บริหารระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ตามลำดับ จะเห็นว่าการปฏิบัติการพยาบาล พยาบาลวิชาชีพต้องทำหน้าที่บริหารงาน พร้อมกันไป ทั้งในด้านการบริหารคน บริหารการพยาบาล และบริหารสภาพแวดล้อม (ฟาริดา อิบราฮิม, 2535, หน้า 95) ความสำเร็จในการบริหารงานจะช่วยให้เกิดความราบรื่น ในการปฏิบัติการพยาบาล นอกจากนี้ การบริหารยังมุ่งเน้นเป้าหมายไปที่สุขภาพของผู้ป่วยและครอบครัว ขวัญ กำลังใจ ความสุข ความพึงพอใจในงานของเจ้าหน้าที่ ทุกคน และมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพการพยาบาลอย่างต่อเนื่องด้วย

8. ด้านการเขียนและจัดทำเอกสารทางวิชาการ โดยมอบหมายและจัดประสบการณ์ให้ผู้ปฏิบัติได้แสดงผลงานออกมา เช่น ทำเอกสารทางวิชาการ การเขียนบทความวิชาการ เป็นต้น รวมทั้งเผยแพร่สู่สาธารณชน จากผลการวิจัย พบว่า การเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการเขียน และจัดทำเอกสารทางวิชาการมีความสำคัญและจำเป็นมาก จึงเริ่มในบันไดวิชาชีพการพยาบาล ระดับ 4-5 หรือพยาบาลวิชาชีพระดับ 6 ขึ้นไป เนื่องจากในการที่พยาบาลวิชาชีพจะก้าวหน้าในวิชาชีพตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไปนั้น พยาบาลวิชาชีพต้องทำเอกสารวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น และในการเปลี่ยนแปลงระบบสุขภาพในเรื่องการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลนั้น เอกสารทางวิชาการเป็นส่วนที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นแนวทางหลักในการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับ ฟาริดา อิบราฮิม (2538, หน้า 93-98) ซึ่งได้กล่าวว่า การที่พยาบาลวิชาชีพได้เลื่อนตำแหน่งหรือระดับทางการพยาบาลในคลินิกด้วยความสามารถทางวิชาการพยาบาล วิชาชีพย่อมทำงานอย่างมีความหมายมากขึ้น และย่อมเป็นเกียรติและศักดิ์ศรีของพยาบาลวิชาชีพ และของวิชาชีพการพยาบาลมากขึ้น

9. ด้านการจัดทำมาตรฐานการพยาบาล และฝึกทักษะการสร้างมาตรฐานการพยาบาล โดยมีประสบการณ์ มีผลงานด้านการสร้างมาตรฐานการพยาบาลหรือ เข้าไปมีส่วนร่วมทำและเป็นคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล จากผลการวิจัยพบว่า การเสริมความรู้และฝึกทักษะ การสร้าง และจัดทำมาตรฐานการพยาบาลมีความจำเป็นและสำคัญมาก การเสริมความรู้และฝึกทักษะ การสร้าง และจัดทำมาตรฐานการพยาบาลเริ่มตั้งแต่นั้นได้วิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 4-5 ซึ่งในระยะที่ 4 เป็นการฝึกทักษะการสร้างและจัดทำส่วนในบันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 5 เป็นการ

สร้างมาตรฐานการพยาบาล ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะจากระยะที่ 4 มา จะเห็นได้ว่า มาตรฐานการพยาบาลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพและเป็นหลักประกันแก่ประชาชนได้ว่าจะได้รับการที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริง (กองการพยาบาล, 2540, หน้า 1) ซึ่งในการจัดทำมาตรฐานการพยาบาลต้องมีการจัดทำมาตรฐานบริหารความเสี่ยงด้วยเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพให้ผู้รับบริการ ได้รับบริการที่มีคุณภาพและเป็นระบบที่จะทำให้ผู้รับบริการมั่นใจในคุณภาพ ลดอันตรายที่จะเกิดขึ้นและลดการสูญเสียเวลา ค่าใช้จ่ายของผู้ป่วยและโรงพยาบาลด้วย (กฤษฎา แสงวงศ์, 2539)

10. ด้านการอบรมระเบียบวิธีวิจัยทางการพยาบาลเป็นผู้ร่วมทำวิจัยเป็นหัวหน้าโครงการและเป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัยทางการพยาบาล ให้มีผลงาน ด้านการวิจัยเพื่อประโยชน์กับผู้ป่วยและหน่วยงาน การวิจัยเป็นการสร้างความรู้ใหม่ทางการพยาบาลนำผลการวิจัยมาใช้พัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาล การศึกษาพยาบาล การบริหารการพยาบาลและการบริการพยาบาล จากผลการวิจัยพบว่า การอบรมระเบียบวิธีวิจัยทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพมีความจำเป็นและสำคัญมากในการพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาล เป็นการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ทางการพยาบาล การอบรมระเบียบวิธีวิจัยทางการพยาบาลนี้ เริ่มจากบันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 4 - 5 เนื่องจาก พยาบาลวิชาชีพมีความรู้ความสามารถมากขึ้น จึงสามารถที่จะสนับสนุนให้เกิดงานวิจัยหรือดำเนินการวิจัยด้วยตนเอง หรือสามารถนำผลการวิจัยต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล เมื่อพยาบาลวิชาชีพเข้าอบรมระเบียบวิธีวิจัยทางการพยาบาลจะมีผลให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถด้านความรู้ การแก้ปัญหาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูง ทั้งยังทำให้มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย นั่นคือ ทำให้เกิดความใฝ่รู้จากกระบวนการเรียนการสอนแบบเน้นวิจัย ที่เน้นวิธีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (เสาวนีย์ กานต์เดชารัตน์, 2540 อ้างถึงใน พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ 2544, หน้า 10) การพัฒนาการปฏิบัติงานจะต้องเกิดจากการพัฒนาความรู้ความสามารถซึ่งเป็นสมรรถนะหนึ่งของวิชาชีพ ในปัจจุบันมีการเพิ่มบทบาทนักวิจัยขึ้นในองค์การพยาบาล ซึ่งนักวิจัยมีหน้าที่เตรียมความเข้าใจในกระบวนการวิจัยไว้ในโปรแกรมการพยาบาล ซึ่งประกอบด้วยการค้นหาปัญหา ทบทวนวรรณกรรม ตั้งสมมติฐาน ออกแบบงานวิจัย กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ทดสอบและเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลความรายงานผลที่ค้นพบ และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนางาน (ANA 's code of ethics, N.d. อ้างถึงใน วันเพ็ญ เส้นศูนย์, 2544, หน้า 20 – 21) และสอดคล้องกับ รัตนา ทองสวัสดิ์ (2544, หน้า 40) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การวิจัยทางการพยาบาลมีความจำเป็นสำหรับการพัฒนาศาสตร์ทางการพยาบาล และมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการพัฒนาวิชาชีพ โดยถือได้ว่าการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสถานภาพวิชาชีพ หากมิได้นำผลการวิจัยที่ได้ศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่วิชาชีพหรือนำไปปรับปรุงการพยาบาลย่อมเป็นการสูญเปล่า

การพัฒนาวิชาชีพจึงควรดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เป็นที่ยอมรับในสังคม และเป็นที่ยอมรับของวิชาชีพอื่น ๆ ด้วย

11. ด้านการอบรมเทคโนโลยีสารสนเทศทางการพยาบาลในแต่ละสาขา เพื่อให้มีทักษะในการใช้หรือสามารถสร้างสารสนเทศทางการพยาบาล และมีส่วนร่วมในการให้แนวคิดสนับสนุนในการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการพยาบาล จากการวิจัยพบว่า การเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการพยาบาลมีความจำเป็นและสำคัญมาก เนื่องจากศาสตร์ในสาขาสารสนเทศทางการพยาบาลได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านสารสนเทศทางการพยาบาลจึงเริ่มตั้งแต่ชั้นใดวิชาชีพระยะที่ 4-5 เนื่องจากในการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการพยาบาลนั้น ผู้บริหารการพยาบาลในปัจจุบันต้องใช้ข้อมูลจากสารสนเทศทางการพยาบาลที่เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง เชื่อถือได้ เพื่อประกอบการตัดสินใจที่ดีที่สุดในการจัดหาทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ เรณา พงษ์เรืองพันธุ์ (2540, หน้า 45-49) ซึ่งได้กล่าวถึง สารสนเทศทางการพยาบาลไว้ว่าประกอบด้วย สารสนเทศในการบริหารการพยาบาล ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญของผู้บริหารการพยาบาลที่จะใช้ในการตัดสินใจสารสนเทศในการปฏิบัติการพยาบาล เป็นข้อมูลที่ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อให้การดูแล สุขภาพอนามัย สารสนเทศในการจัดการศึกษาเป็นจัดการการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการประเมินผลนักศึกษา สารสนเทศในการวิจัยทางการพยาบาลเป็นระบบที่สนับสนุนการวิจัยทางการพยาบาล ซึ่งสารสนเทศทางการพยาบาลนี้ จะช่วยสนับสนุนให้คุณภาพการพยาบาลดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วิมา จิรแพทย์ (2544 อ้างถึงใน วันเพ็ญ เส้นศูนย์, 2544, หน้า 105-106) ซึ่งกล่าวว่า วิวัฒนาการสารสนเทศกับวิชาชีพการพยาบาลมีความสัมพันธ์กัน และมีอิทธิพลอย่างมากต่อการปรับปรุงรูปแบบการให้บริการสุขภาพ ช่วยขยายโอกาสในการผลิตความรู้ใหม่ทางการพยาบาล และสร้างเครือข่ายข้อมูลในการประสานงานกับบุคลากรอื่นในทีมสุขภาพ และสอดคล้องกับบทบาทใหม่ซึ่งเป็นบทบาทที่มีความสำคัญอย่างมากในการปฏิบัติการพยาบาลในปัจจุบัน คือ บทบาทพยาบาลสารสนเทศ (informatic nurse) พยาบาลวิชาชีพจะได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการใช้ศาสตร์ทางคอมพิวเตอร์ในการสร้างข้อมูลทางการพยาบาล มีหน้าที่คือ ออกแบบหรือปฏิบัติการทางสารสนเทศ สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติการพยาบาล วิเคราะห์และประเมินผลความต้องการสารสนเทศทางการพยาบาล พัฒนากลยุทธ์ นโยบายและ ข้อปฏิบัติในการทำงาน และพัฒนาการสอนทฤษฎีสารสนเทศทางการพยาบาลต่อไป (creasia and Parker, 2001 อ้างถึงใน วันเพ็ญ เส้นศูนย์, 2544, หน้า 21)

12. ด้านการทำงานเป็นทีม โดยการนำทีมปริกษาหาหรือทางการพยาบาลเป็นผู้ร่วมทีมการพยาบาลและเป็นหัวหน้าทีมการพยาบาลตามลำดับ จากผลการวิจัยพบว่า การเสริมความรู้และ

ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม นั้น เป็นการเสริมความรู้และฝึกทักษะที่มีความจำเป็นและสำคัญมาก จึงเริ่มตั้งแต่บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 2 และมีการพัฒนาให้ดีขึ้นเป็นลำดับ เนื่องจากในการปฏิบัติการพยาบาลนั้น ประกอบด้วยบุคลากรหลายระดับ การที่จะทำให้การพยาบาลมีคุณภาพนั้น ต้องอาศัยทักษะการทำงานเป็นทีมของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดระบบการพยาบาลเป็นทีม เป็นความพยายามที่จะใช้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการให้การพยาบาล ซึ่งมีหลายระดับให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีการแบ่งงานกันทำตามความรู้ความสามารถ โดยมีพยาบาลวิชาชีพเป็นผู้นำทีม รับผิดชอบคุณภาพการพยาบาลที่จัดให้กับผู้ป่วยทุกคน ระบบการพยาบาลเป็นทีมจะมีประสิทธิภาพถ้าบุคลากรทุกคนทำงานโดยมุ่งที่วัตถุประสงค์เดียวกัน คือ การให้บริการที่ดีแก่ผู้ป่วย มีความเชื่อใจ ไว้วางใจกัน ยอมรับในความสามารถของกันและกัน กิจกรรมของทีมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการพยาบาลตั้งแต่การมอบหมายงาน การตรวจเยี่ยมผู้ป่วย การเขียนแผนการพยาบาล การประชุมปรึกษาก่อนและหลังการให้การพยาบาล การนิเทศ การประเมินผล จะต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับบริการที่ดีมีคุณภาพ สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมภายในทีมมีโอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ บุคลากรในทีมทุกคน ต้องรู้บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง และปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ระบบการทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพ (อุษณีย์ ลัมภูล, 2544, หน้า 13)

13. ด้านการสื่อสารและการรายงาน จากผลการวิจัยพบว่า การเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการสื่อสารและการรายงาน เป็นการเสริมความรู้และฝึกทักษะที่มีความจำเป็นและสำคัญมาก ซึ่งเริ่มตั้งแต่บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 2 เป็นต้นไป ในการปฏิบัติการพยาบาล หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม ย่อมต้องมีความร่วมมือกันระหว่างบุคคลภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้งานที่ปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งการที่จะทำให้งานดำเนินไปตามที่ต้องการนั้น ต้องอาศัยการสื่อสารและการร่วมมือกันในการทำงาน บุคลากรทุกคนต้องรับรู้ในข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี เพื่อให้การปฏิบัติการพยาบาลประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การสื่อสารและการรายงานเป็นแนวทางที่ทำให้บุคลากรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ (2540, หน้า 50) ที่ได้กล่าวถึง การสื่อสารว่าเป็นพฤติกรรมการพูด ทำทางการฟังที่มนุษย์มีการติดต่อกัน มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เกิดความพอใจประทับใจในบริการ ซึ่งจะนำไปสู่คุณภาพของบริการที่ดีได้ และการติดต่อสื่อสารเป็นองค์ประกอบที่มีความจำเป็นในการปฏิบัติการพยาบาล และมีความสำคัญในการอำนวยความสะดวก เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ สามารถดำเนินไปได้ เพราะการพยาบาลต้องอาศัยความร่วมมือจากวิชาชีพอื่น และต้องใช้บุคลากรหลายระดับ การสื่อสารจะช่วยให้ทุกฝ่ายได้รับข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กุลยา ดันดิผลาชีวะ (2539, หน้า 104 – 105) ที่

กล่าวว่า การสื่อสารเป็นพื้นฐานสร้างความเข้าใจต่อกัน มีการถ่ายทอดข้อเท็จจริงเพื่อให้เกิดการประสานงาน สามารถดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน การสื่อสารมีความสำคัญ เนื่องจากทำให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นพยาบาลวิชาชีพจึงต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดี เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันนำไปสู่การปฏิบัติงานในแนวทางเดียวกัน เพื่อสร้างงานการพยาบาลที่มีคุณภาพก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ

14. ด้านผู้นำทางการพยาบาล การเป็นผู้นำในการดูแลสุขภาพและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง โดยมีความสามารถและประสบการณ์ผ่านงานด้านการนำทีมพัฒนางานและมีผลงานด้านการนำหรือมีส่วนร่วมทำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมการเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการตัดสินใจและการเจรจาต่อรองไว้ด้วย เนื่องจากทั้ง 2 ทักษะเป็นทักษะย่อยของทักษะผู้นำ จากผลการวิจัยพบว่าการเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการเป็นผู้นำทางการพยาบาลในการดูแลสุขภาพนั้น เป็นทักษะที่มีความจำเป็นและสำคัญอย่างมาก โดยเริ่มเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการตัดสินใจตั้งแต่บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 2 และพัฒนาทักษะผู้นำอย่างต่อเนื่องในบันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 3 - 5 เนื่องจากการเสริมความรู้และฝึกทักษะผู้นำทางการพยาบาลเป็นความสามารถในการเชิญชวนให้ผู้อื่นเชื่อถือและปฏิบัติตาม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า ผู้นำทางการพยาบาลเป็นผู้ที่มีความสามารถในการจูงใจและมอบหมายงานแก่ผู้ร่วมงานอื่น ๆ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย ในวิชาชีพการพยาบาลความสำเร็จในการปฏิบัติการพยาบาลและความเจริญก้าวหน้าของวิชาชีพการพยาบาลอาศัยประสิทธิภาพความเป็นผู้นำของพยาบาลเป็นสำคัญ (สุลักษณ์ มีชูทรัพย์, 2535, หน้า 9) ดังนั้นในหน่วยงานต่าง ๆ จึงต้องการพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณลักษณะของผู้นำมาปฏิบัติงานเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้นำผู้รับบริการและญาติ ผู้นำทีมพยาบาล ผู้นำทีมสุขภาพในด้านการให้บริการพยาบาล การป้องกันและส่งเสริมสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน ในการที่จะเกิดทักษะผู้นำได้นั้น พยาบาลวิชาชีพต้องมีสมรรถนะความเป็นวิชาชีพ คือ ความเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาลโดยมีพฤติกรรมประกอบคือพฤติกรรมกล้าแสดงออก (assertiveness) พฤติกรรมเผชิญหน้า (confrontation) สมรรถนะเชิงธุรกิจ คือ ขอมเสี่ยง (risk taking) การจัดการข้อขัดแย้ง (conflict management) การจัดการต่อภาวะเครียด (stress management) การตัดสินใจและการสื่อสาร สมรรถนะเชิงการเมือง คือ การเจรจาต่อรอง (negotiation) การเจรจาอย่างไม่เป็นทางการ (lobbying) การจัดการข้อขัดแย้ง (พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ 2539, หน้า 8) นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ใช้อำนาจได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นอำนาจเฉพาะตัวจากคุณธรรม ความรู้ความสามารถ อำนาจในการชี้ชวน อำนาจในการให้รางวัลและลงโทษ ตลอดจนอำนาจในตำแหน่ง รวมทั้งมีความสามารถในการแก้ปัญหาและพัฒนาประสิทธิภาพของงาน (ฟาริดา อิบราฮิม, 2535, หน้า 94) ดังนั้นบทบาทผู้นำของการพยาบาลนี้ พยาบาลวิชาชีพต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ

และใช้ความเป็นนักวิชาการแสดงอำนาจเชิงผู้เชี่ยวชาญด้วยความมั่นใจ เพื่อผลสำเร็จของงานในความรับผิดชอบ และเพื่อผลงานของส่วนรวม คือ การให้บริการพยาบาลที่มีคุณภาพ พยาบาลวิชาชีพทุกคนควรฝึกทักษะด้านการเป็นผู้นำทางการพยาบาล เพื่อเป็นการสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับตนเอง เพื่อนำวิชาชีพไปสู่ความเป็นเลิศในอนาคต

15. ด้านการให้คำปรึกษา การเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการให้คำปรึกษาเพื่อให้พยาบาลวิชาชีพมีความสามารถในการให้คำปรึกษา จัดระบบบริหารการให้คำปรึกษาและจัดบริการให้คำปรึกษา เพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้ป่วย ญาติ พยาบาลและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในหน่วยงาน จากผลการวิจัยพบว่า การเสริมความรู้และฝึกทักษะการให้คำปรึกษาเป็นเทคนิคที่มีความจำเป็นและสำคัญมาก จึงเริ่มตั้งแต่บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 4 และ 5 เนื่องจากในการปฏิบัติการพยาบาลนั้นทั้งผู้ป่วยและญาติมีความต้องการในการปรึกษาปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอย่างมากทั้งในขณะที่เจ็บป่วยและไม่เจ็บป่วย ซึ่งสอดคล้องกับ วันเพ็ญ แสนศูนย์ (2544, หน้า 105) ซึ่งกล่าวว่าพยาบาลวิชาชีพ ต้องทำหน้าที่ให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ผู้ป่วย และครอบครัว เพื่อคงไว้ซึ่งสุขภาพอันดี และสอดคล้องกับ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2532, หน้า 50) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การให้คำปรึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการให้บริการด้านสุขภาพ เพราะจะทำให้บุคคลเข้าใจในตนเองและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น จนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมและถูกสุขลักษณะและ กรรณิการ์ สุวรรณโคต (2540, หน้า 50) ได้กล่าวไว้ว่า การให้คำปรึกษา คือการช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งเป็นการให้การพยาบาลแก่บุคคลทั้งคน (holistic care) นั่นเอง

16. ด้านการนิเทศ ติดตามงานการพยาบาล จากผลการวิจัยพบว่า การเสริมความรู้และฝึกทักษะ ด้านการนิเทศติดตามงานการพยาบาลนั้น มีความสำคัญและจำเป็นมาก จึงเริ่มตั้งแต่บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 2 เนื่องจากในการปฏิบัติการพยาบาลนั้นย่อมต้องให้บรรลุประสงค์ที่วางไว้ ในการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้นต้องอาศัยการปฏิบัติการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง และได้ผลดังที่คาดหวังไว้ ในการที่จะประเมินว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่นั้น ต้องอาศัยการนิเทศ และติดตามงาน งานการพยาบาลเป็นงานที่ต้องรับผิดชอบต่อชีวิตมนุษย์ เชิงต่ออันตรายอันจะเกิดขึ้นกับผู้ป่วย ฉะนั้น ในการปฏิบัติการพยาบาลจึงต้องมีการนิเทศและติดตามงานอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับ สุลักษณ์ มิชูทรัพย์ (2539, หน้า 73-85) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การนิเทศการพยาบาล (nursing supervision) เป็นบริการที่มุ่งปรับปรุงการปฏิบัติการพยาบาล โดยการแนะนำ ส่งเสริม กระตุ้น และชักจูงให้บุคลากรทางการพยาบาล มีการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน อันจะก่อให้เกิดผลดีต่อการให้การพยาบาลหรือเป็นการช่วยเหลือบุคคล เพื่อเพิ่มพูนคุณภาพงานและเมื่อได้ทำการนิเทศไปแล้ว ควรได้มีการติดตามผลการนิเทศเพื่อให้ทราบว่าได้ผลเป็นอย่างไร ผู้รับการ

นิเทศได้รับความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นหรือไม่ ผลการปฏิบัติงานเป็นอย่างไร ผลงานของหน่วยงานเป็นไปตามเป้าหมายมากน้อยเพียงไร เปรียบเทียบกับมาตรฐานหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อประกอบการพิจารณาในการจัดการนิเทศและการปรับปรุงวิธีการนิเทศ และเป็น การกระตุ้นให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงาน ช่วยให้เกิดขวัญและกำลังใจในผู้ปฏิบัติงาน

17. ด้านการประสานงาน จากผลการวิจัยพบว่า การเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการ ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นมาก เริ่มตั้งแต่ บัณฑิตวิทยาลัยการพยาบาลระยะที่ 3 เป็นต้นไป เนื่องจากในองค์การพยาบาลและองค์การอื่น ๆ ย่อม มีการแบ่งงานออกเป็นหน่วยย่อย ๆ หลายหน่วยในแต่ละหน่วยต้องทำงานประสานกัน รวมทั้งการ ดูแลผู้ป่วยด้วย ในการดูแลผู้ป่วยนั้นประกอบด้วยบุคลากรหลายฝ่ายมากมาย เช่น แพทย์ เภสัช เป็นต้น ดังนั้นในการทำงานจึงต้องมีการประสานงานกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุลักษณ์ มิชูทรัพย์ (2539, หน้า 86 – 93) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การประสานงานเป็นการจัดระเบียบการทำงาน มีความ เกี่ยวเนื่องกัน ไม่ซ้ำซ้อนขัดแย้งหรือเหลื่อมล้ำกัน การประสานงานควรมีอยู่ทุกขั้นตอน ของการ ปฏิบัติการพยาบาลและการปฏิบัติงานทั่วไป และจะต้องมีการประสานงานกันทั้งภายในหน่วยงาน และกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

18. ด้านมนุษยสัมพันธ์และสังคม จากผลการวิจัยพบว่า การเสริมความรู้และฝึกทักษะ ด้านมนุษยสัมพันธ์และสังคม มีความสำคัญและจำเป็นมาก เริ่มตั้งแต่บัณฑิตวิทยาลัยการ พยาบาลระยะที่ 3 เป็นต้นไป เนื่องจากมนุษยสัมพันธ์ มีความจำเป็นสำหรับพยาบาลวิชาชีพทุกคน การที่พยาบาลวิชาชีพมีมนุษยสัมพันธ์ดีนั้นเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น จะช่วยให้เกิด ความร่วมมือ การประสานงาน และเกิดความเต็มใจที่จะทำงานตามมา งานก็จะสำเร็จไปได้ด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับ สุลักษณ์ มิชูทรัพย์ (2539, หน้า 163 - 178) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า มนุษยสัมพันธ์เป็น ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจในการปฏิบัติงาน ในการเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ นั้นจะต้องเริ่มที่การรู้จักตัวของตัวเอง โดยพิจารณาด้วยความเป็นธรรมเสียก่อน แล้วทำความเข้าใจบุคคลอื่นในเรื่องความต้องการของ มนุษย์และความแตกต่างของมนุษย์ รวมทั้งทำความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เข้าใจสังคมและ ชีวิตดีขึ้น เพื่อปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันและ ให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

19. ด้านการสอน จากผลการวิจัยพบว่า การเสริมความรู้และฝึกทักษะด้านการสอน เพื่อ ให้พยาบาลวิชาชีพมีความสามารถประสิทธิภาพด้านการสอน เพื่อเป็นวิทยากรในการอบรมหรือ ประชุมวิชาการทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน และเพื่อเป็นผู้จัดการฝึกอบรม การเสริมความรู้ และฝึกทักษะด้านการสอน มีความสำคัญและจำเป็นมาก เริ่มตั้งแต่บัณฑิตวิทยาลัยการพยาบาลระยะ

ที่ 4 เป็นต้นไป ในด้านการสอนพยาบาลวิชาชีพต้องสอนทั้งบุคลากรด้านสุขภาพ และผู้รับบริการ ได้แก่ ผู้ป่วยและญาติ ซึ่งในด้านการสอนนั้น เป็นการพยายามที่จะให้ผู้ป่วยที่เจ็บป่วยเรื้อรังเผชิญกับปัญหาได้พยาบาลวิชาชีพควรมีการดูแลสุขภาพผู้ป่วยเพื่อให้ผู้ป่วยสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้อง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ พยาบาลวิชาชีพต้องมีหน้าที่คือ แยกแยะความต้องการของผู้ป่วย และญาติ ประเมินความต้องการความพร้อมในการเรียน พัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ร่วมกันกับผู้ป่วย วางแผนประสบการณ์การเรียนรู้ การเตรียมข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการสร้างกลยุทธ์ในการสอนและประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้ป่วยและครอบครัวสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่ในสังคมได้ (Creasia & Parker, 2001 อ้างถึงใน วันเพ็ญ แสนบุญ, 2544 หน้า 40) ซึ่งสอดคล้องกับ ฟาริดา อิบราฮิม (2535, หน้า 23-25) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าพยาบาลวิชาชีพมีหน้าที่ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพและการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมทั้งในด้านการป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพ การฟื้นฟู ป้องกันความรุนแรงหรือความพิการ ตลอดจนการปรับตัวให้ยอมรับสภาพความเป็นจริงของผู้ป่วย ส่วนบุคลากรด้านสุขภาพนั้น พยาบาลวิชาชีพในฐานะผู้นำทีมการพยาบาลต้องมีความสามารถด้านการสอน เพื่อสอนบุคลากรในทีมสุขภาพให้สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ถูกต้อง เหมาะสม คอยกระตุ้นให้บุคลากรด้านสุขภาพได้ฝึกทักษะ พัฒนาความรู้ ความชำนาญ เพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาล (บุญเลลา สุริยวรรณ, 2533, หน้า 31-33) และสามารถถ่ายทอดความรู้ทางการพยาบาลให้แก่ ผู้ร่วมงานในทีมสุขภาพได้ โดยเป็นวิทยากรในการอบรม หรือประชุมวิชาการทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

20. ด้านการตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ซับซ้อนขึ้นไปเรื่อย ๆ จากการวิจัยพบว่าการตัดสินใจเป็นทักษะที่มีความจำเป็นอย่างมาก เริ่มตั้งแต่บันไดวิชาชีพการพยาบาลระยะที่ 2 เป็นต้นไป เนื่องจากการปฏิบัติการพยาบาลนั้น ไม่ใช่เป็นเพียงงานที่จะปฏิบัติไปตามรูปแบบที่วางไว้เท่านั้น แต่ต้องใช้ทักษะในการตัดสินใจในงานโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ นอกเหนือจากความรู้ทางการพยาบาล ดังนั้น พยาบาลวิชาชีพต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะในการตัดสินใจที่ดี เพื่อก่อให้เกิดการพยาบาลที่ดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง พยาบาลวิชาชีพทุกคนต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการตัดสินใจ ต้องยอมรับและมีความสามารถที่จะแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในภาวะวิกฤต ได้อย่างดี รวดเร็ว ทันต่อเวลาด้วยประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสามารถนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลที่ดีและมีประสิทธิภาพต่อไป (สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ, 2539, หน้า 245)

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนานับไดวิชาชีพ การพยาบาล

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนานับไดวิชาชีพการพยาบาลให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ประกอบด้วยปัจจัย 8 ด้านด้วยกัน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ แนวทางการ

ปฏิบัติของปัจจัยทั้ง 8 ด้านที่จะส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้วิชาชีพการพยาบาลขึ้น บันไดวิชาชีพการพยาบาลจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลยหรืออาจจะเกิดขึ้นได้ด้วยความยากลำบาก ถ้าขาดปัจจัยด้านใดด้านหนึ่งไป ปัจจัยดังกล่าวได้แก่

1. ด้านพยาบาลวิชาชีพ

จากผลการวิจัยพบว่า พยาบาลวิชาชีพมีความต้องการ มีความรับผิดชอบ มีความพร้อมและมีความมุ่งมั่นในการเพิ่มพูนประสบการณ์ในด้านวิชาการ และการปฏิบัติการพยาบาลโดยมีการกำหนดทิศทางและมีแผนในการพัฒนาตนเองอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง นำเสนอหัวหน้างานและหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล เพื่อขอรับการสนับสนุน และสร้างโอกาสให้ตนเองในการพัฒนาความรู้ความสามารถทั้งทางด้านการสร้างเสริมประสบการณ์และการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น เมื่อพยาบาลวิชาชีพมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น พยาบาลวิชาชีพย่อมรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง มีความพึงพอใจและมีความภาคภูมิใจในตนเองและในวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549) ซึ่งให้ความสำคัญและมุ่งเน้นเรื่อง การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการประกอบวิชาชีพ เมื่อบุคลากรมีความรู้ความสามารถในงานของตนอย่างเต็มเปี่ยม ย่อมเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน (พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์, 2540, หน้า 24-26) เมื่อบุคลากรมีการพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ย่อมมีผลทำให้คุณภาพการบริการพยาบาลมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ด้านผู้บริหารการพยาบาล

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารการพยาบาลควรมีแผนในการพัฒนาตนเองและพัฒนาบุคลากรอย่างชัดเจน และดำเนินการตามแผนพัฒนาบุคลากรเพื่อสนับสนุนให้พยาบาลวิชาชีพมีการพัฒนาตามบันไดวิชาชีพการพยาบาลโดย จัดให้มีคณะกรรมการวิชาการเพื่อจัดหลักสูตรอบรมพยาบาลวิชาชีพ จัดระบบพยาบาลพี่เลี้ยงและระบบ mentorship ในการให้คำแนะนำพยาบาลวิชาชีพ และจัดให้มีแหล่งข้อมูลในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้กับหน่วยงานและบุคลากรทุกคนที่มีความต้องการพัฒนา ในการปฏิบัติงานนั้นผู้บริหารการพยาบาลเป็นกลไกหลักในการที่จะพัฒนาพยาบาลวิชาชีพ เนื่องจากผู้บริหารการพยาบาลทำหน้าที่ประสานงานและนำนโยบายการบริหารองค์การไปสู่ระดับปฏิบัติการ ถ้าผู้บริหารการพยาบาลมีแผนและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรตามบันไดวิชาชีพการพยาบาลอย่างจริงจัง พยาบาลวิชาชีพย่อมได้รับการพัฒนาเพื่อให้ความรู้ความสามารถ ผู้บริหารการพยาบาลและผู้ปฏิบัติการพยาบาลต้องร่วมกันวางแผนในการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้ในความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับพวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ (2540, หน้า 18) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติของผู้บริหารการพยาบาลมีความสำคัญอย่างมากในการที่จะก้าวไปข้างหน้าของพยาบาลวิชาชีพ

3. ด้านนโยบายของหน่วยงาน

จากผลการวิจัยพบว่า ด้านนโยบายของหน่วยงานควรมีการกำหนดแนวทางวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาพยาบาลวิชาชีพ มีแนวทางในการดำเนินการเพื่อ สนับสนุนการพัฒนาพยาบาลวิชาชีพ เช่น มีการจัดหาบุคลากรพยาบาลเพื่อปฏิบัติงานแทนในกรณี พยาบาลวิชาชีพอบรมหรือศึกษาต่อ จัดหาทุนและงบประมาณในการศึกษาต่อ สร้างค่านิยม สร้าง ระบบและจัดสภาพแวดล้อมในองค์กรให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น จัดให้มีห้องสมุด มีคอมพิวเตอร์ และมีอินเทอร์เน็ต เพื่อสืบค้นข้อมูลทางวิชาการเป็นต้น ซึ่งการกำหนดนโยบายระดับหน่วยงานนั้น เป็นส่วนสำคัญในการเอื้อให้พยาบาลวิชาชีพ มีการพัฒนาตนเองตามบันไดวิชาชีพการพยาบาล เมื่อ หน่วยงานนั้นเปิดโอกาสให้พยาบาลวิชาชีพมีอิสระในการพัฒนาตนเอง มีการจัดแหล่งสนับสนุน ทางวิชาการระดับโรงพยาบาลและระดับหน่วยงานเพื่อสะดวกในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม นั้น ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึที่ดีและเกิดการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ และ นำความรู้ความสามารถดังกล่าวไปพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาลและพัฒนาองค์กรต่อไป

4. ด้านการกำหนดค่าตอบแทน

จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการกำหนดค่าตอบแทน ควรมีการกำหนดขอบข่ายของงานที่ รับผิดชอบขอบข่ายของงานเฉพาะตำแหน่งและมีเกณฑ์ในการก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งที่สูงตามบันได วิชาชีพการพยาบาลอย่างชัดเจน ในการประเมินเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น ต้องแจ้งเกณฑ์ในการ ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นให้พยาบาลวิชาชีพทราบและยอมรับในเกณฑ์นั้น ๆ ส่วนผู้ประเมินได้แก่ บุคลากรทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพยาบาลวิชาชีพ และนำผลการประเมินที่ได้มาใช้ในการเลื่อน ตำแหน่งที่สูงขึ้นในทุก ๆ ขั้นตอนของความก้าวหน้าควรมีการเพิ่มค่าตอบแทนที่ชัดเจนเนื่องจาก ตอบแทนมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความพึงพอใจในงานอย่างต่อเนื่อง เพราะตอบสนองความ ต้องการต่าง ๆ ของบุคคลได้ และช่วยเสริมสร้างสภาพทางสังคม เป็นเครื่องหมายของความ สำเร็จ (สมยศ นาวิการ, 2533, หน้า 50) เงินเดือนและค่าตอบแทนอื่น ๆ จึงเป็นสิ่งกระตุ้นให้ พยาบาลมีกำลังใจในการทำงาน เกิดความพึงพอใจในงานและมีแนวโน้มที่จะอยู่ในวิชาชีพได้นาน ซึ่งจะเห็นได้ว่าในการกำหนดค่าตอบแทนนั้น ควรกำหนดให้เหมาะสมกับลักษณะการปฏิบัติงาน เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพพึงพอใจในงานซึ่งมีผลทำให้สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพ

5. ด้านองค์การวิชาชีพ

จากผลการวิจัยพบว่า องค์การวิชาชีพซึ่งได้แก่สภาการพยาบาลและสมาคมพยาบาล แห่งประเทศไทยควรมีบทบาทที่ชัดเจน ในการกำหนดแผนพัฒนาพยาบาลวิชาชีพให้มีความ ก้าวหน้า และให้การสนับสนุนผลักดันบันไดวิชาชีพการพยาบาลให้เกิดขึ้นจริง เนื่องจากสภาการ พยาบาลและสมาคมการพยาบาล เป็นตัวแทนของพยาบาลทั่วประเทศ เป็นองค์การที่พยาบาลทุกคน

มุ่งหวังให้เป็นกลไกหลักในการสนับสนุนวิชาชีพการพยาบาลให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมวิชาชีพอื่น ๆ

6. ด้านสถาบันการศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า ด้านสถาบันการศึกษา ควรมีการจัดระบบและวางรากฐานการศึกษาพยาบาลให้สอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาล และควรมีการจัดหลักสูตรระยะสั้นในการอบรม ประชุมวิชาการ และหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องให้สอดคล้องกับบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าสถาบันการศึกษาเป็นส่วนที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาพยาบาลวิชาชีพตามบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลเนื่องจากสถาบันการศึกษาเป็นผู้กำหนดหลักสูตร ซึ่งพยาบาลวิชาชีพทุกคนต้องอาศัยหลักสูตรต่าง ๆ เหล่านี้ในการพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาล

7. ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาล

จากผลการวิจัยพบว่า ความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาลควรมีแบบแผน แนวทาง และการประกันความก้าวหน้าในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลอย่างชัดเจนสอดคล้องกับนโยบายและแผนการดำเนินการในระดับสูง เนื่องจากความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาลเป็นแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของพยาบาลวิชาชีพทุกคน ถ้าในทุก ๆ ก้าวของการพัฒนาตนเองพยาบาลวิชาชีพจะได้รับความก้าวหน้าแล้วพยาบาลวิชาชีพทุกคนย่อมมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอตลอดไปอย่างแน่นอน

8. ด้านครอบครัว

จากผลการวิจัยพบว่า ด้านครอบครัวควรให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้พยาบาลวิชาชีพในการพัฒนาตนเองตามบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาล เนื่องจากสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดในสังคม แต่กลับมีอิทธิพลกับตัวบุคคลมากที่สุด ถ้าสถาบันครอบครัวคอยให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้แล้วย่อมเป็นแรงผลักดันสูงสุดในการสร้างความความสำเร็จของพยาบาลวิชาชีพต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลดังนี้

1. ผู้บริหารการพยาบาลควรนำบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพยาบาลวิชาชีพ
2. พยาบาลวิชาชีพควรนำบัณฑิตวิชาชีพการพยาบาลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง

3. สำหรับพยาบาลวิชาชีพ ผู้บริหารการพยาบาล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายของหน่วยงาน กำหนดค่าตอบแทนและกำหนดความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาล องค์การวิชาชีพ สถาบันการศึกษา และครอบครัว จากผลการวิจัยทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดบันไดทางวิชาชีพการพยาบาล ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรนำแนวทางเหล่านี้ไปในการปฏิบัติงาน

4. ควรมีการจัดบุคลากรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาพยาบาลวิชาชีพโดยตรงเพื่อดำเนินการพัฒนาพยาบาลวิชาชีพอย่างเป็นลำดับขั้นตอนและต่อเนื่อง

5. ควรจัดให้มีการส่งเสริมหรือให้แรงจูงใจสำหรับพยาบาลวิชาชีพที่พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอตลอดเวลา และควรมีแนวทางในการกระตุ้นพยาบาลวิชาชีพที่ไม่ใส่ใจในการพัฒนาตนเอง อย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบ

6. สถาบันการศึกษา ควรจัดหลักสูตรในการอบรมระยะสั้น และประชุมวิชาการที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำบันไดวิชาชีพการพยาบาลไปทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อ ศึกษาถึงข้อดีและนำข้อดีของบันไดวิชาชีพการพยาบาลไปปรับปรุงเพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาบันไดวิชาชีพการพยาบาลโดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและหาแนวทางในการลดหรือขจัดปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาบันไดวิชาชีพการพยาบาลให้หมดไป

3. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบันไดวิชาชีพการพยาบาลโดยใช้วิธีวิจัยกึ่งทดลองในสถานพยาบาลหลาย ๆ แห่ง

4. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติของปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบันไดวิชาชีพการพยาบาลให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และหาแนวทางที่เหมาะสมในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาบันไดวิชาชีพการพยาบาลต่อไปโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ